

GA-979/14898/2309

14 November 1952.

Gesprek met Hr. Bonsal omtrent
Nieuw Guinea en Indonesia.

G E H E I M

63446 117 410 - P 1350

Hieronder moge ik Uwer Excellentie weergeven een samenvatting van een lunch-gesprek hetwelk Dr. de Beus had met het Hoofd van de Afdeling Z.O.Azie van het State Department, waarin laatstgenoemde zijn indrukken weergaf van zijn ambtelijk bezoek aan Z.O.Azie.

/een

Ik moge er de aandacht op vestigen dat het gesprek uiter-aard/zuiver persoonlijk karakter droeg en daaraan derhalve geen officiële betekenis mag worden gehecht. Het lijkt mij echter niettemin nuttig voor Uwe Excellentie te weten met welke indrukken deze nieuwe bekleeder van een functie die steeds veel invloed op de Amerikaanse politiek in Z.O.Azie met zich heeft gebracht, is teruggekeerd van zijn eerste bezoek aan Indonesia, zulks te meer aangezien hij niet immuun is gebleken tegen de Indonesische propaganda, die zich als gewoonlijk zeer behendig te zijnen aanzien heeft betoond.

Dit werd reeds dadelijk duidelijk toen de Heer Bonsal begon met te vertellen hoezeer het hem had getroffen, dat het verlangen tot hereniging met West-Nieuw-Guinea algemeen in Indonesia blijkt te leven. Welhaast iedereen die hij sprak was er tegenover hem over begonnen, waarbij hij kennelijk onder de indruk was gekomen van de bekende Indonesische argumenten, dat dit de enige hinderpaal was voor een betere verstandhouding met Nederland en voor nauwere samenwerking met het Westen, dat men bevreesd was dat het eiland in Nederlandse handen een basis zou blijven voor gestook of infiltratie van oud-koloniale zijde, en dergelijke. Wat was de reden, waarom wij zo sterk vasthielden aan dit voor ons betrekkelijk waar-deloze eiland? Verwachten wij grote mogelijkheden van olie-exploitatie of iets dergelijks?

- Onzerzijds ....

Zijner Excellentie
de Heer Minister van Buitenlandse Zaken
te 's-Gravenhage.

Onzerzijds werden uiteraard hiertegenover gesteld de bekende argumenten, dat het eiland en zijn bevolking van nature geen deel vormen van Indonesie, dat de bevolking recht heeft zelf over haar toekomst te beslissen wanneer zij zelfstandig daartoe in staat zal zijn, dat zij momenteel generleiwens vertoont tot aansluiting bij Indonesie, dat het gebied wellicht behalve olie ook andere mineralen bevat, dat Indonesie geenszins in staat is het tot ontwikkeling te brengen, enz.

Wat betreft de z.g. "algemene" Indonesische wens werd onzerzijds gezegd, dat wij de overtuiging hadden, dat het verlangen naar Irian niet van onderop kwam, maar van bovenaf gestimuleerd werd, omdat elke demagogische leider nu eenmaal steeds een onvervulde wens moet hebben waaromheen hij de eenheid van het volk kan groeperen en waarnaar hij de aandacht van een minder gunstige binnenlandse gang van zaken kan afleiden.

Van de twee voornaamste door Indonesie ter R.T.C. ondernomen verplichtingen, te weten handhaving van een federaal staatsbestel en instelling van de Nederlands-Indonesische Unie, was eerstgenoemde terstond afgeschaft en trachtten de Indonesiers thans de tweede ook af te schaffen. Velen in Nederland waren daardoor tot de overtuiging gekomen, dat bij opoffering van Nieuw Guinea slechts een nieuw desideratum daarvoor in de plaats zou treden, bijv. beëindiging van de "knellende imperialistische economische banden", een kreet die men reeds dikwijls kon beluisteren. Tenslotte wees ik er nog op dat Australie een voet krijgen van Indonesie in Nieuw Guinea nimmer zou tolereren.

Ten aanzien van dit laatste punt merkte de Heer Bonsal op, dat een standpunt als het Australische slechts te handhaven viel zolang Indonesie militair zwak was. Vooruitziende moest men echter rekening houden met de mogelijkheid, dat Indonesie politiek en militair op den duur een grote of semi-grote mogendheid zou worden. Het was belangrijk het vóór die tijd in de Westerse sfeer in te schakelen en geen grote problemen onopgelost te laten. Als bewijs dat wij onzerzijds zeer ver waren gegaan om tot een oplossing te geraken wees ik daarop op de twee vérgaande compromis-voorstellen door Nederland in December 1951 gedaan, doch door Indonesie verworpen. Ook gaf dit een goede gelegenheid het recente gesprek tussen de Ministers Luns en Acheson te memoreren, waarin laatstgenoemde als Amerikaans standpunt had weergegeven, dat het beter was de zaak thans te laten rusten, van welk standpunt door ons met waardering was kennis genomen. Deze vermelding bleek niet overbodig, aangezien Bonsal van dit onderhoud nog geen kennis bleek te dragen, ofschoon hij toch reeds een week terug was.

- De Heer .....

De Heer Bonsal vroeg over wat voor drukmiddelen Indonesie eventueel verder zou beschikken om te trachten zijn zin inzake Nieuw Guinea door te drijven. Ik antwoordde, dat men aan drie mogelijkheden kon denken:

- A. Internationale actie; Indonesie was echter verstandig genoeg in te zien, dat de kaarten terzake voor hen voorshands te ongunstig lagen, getuige bijv. het feit, dat ook Minister Mukarto het punt niet in zijn Assemblee speech van 11 November had vermeld.
- B. Infiltratiepogingen langs de kusten, welke echter minder eenvoudig zouden zijn dan destijds in Indonesie zelf, gezien de onherbergzaamheid van vele kuststreken en het te verwachten gebrek aan medewerking van bevolking.
- C. Bedreiging van de Nederlandse economische belangen in Indonesie, een chantage-argument, waarvan reeds meermalen door onverantwoordelijke Indonesische groepen was gebruik gemaakt. Wij konden echter niet aannemen, dat Indonesie hier toe zou overgaan, te meer, omdat het hiermede zijn eigen economie minstens evenzeer, en waarschijnlijk meer, zou schaden als de onze.

Dit laatste bleek Bonsal gelukkig te beseffen, aangezien hij zeer wel doordrongen is van de noodzaak voor Indonesie om buitenlands kapitaal aan te trekken, een chapter, waarop Hatta en anderen blijkbaar bij hem uitvoerig waren ingegaan. Hij was onder de indruk gekomen van hun wens om de eenzijdige grondstoffen economie evenwichtiger te maken door vestiging van industrieën en dergelijke. Onzerzijds werd er op gewezen, dat ook wij deze noodzaak ten volle inzagen, doch dat de bereidheid van particulier kapitaal tot nieuwe investeringen uiteraard afhankelijk was van de handhaving van de redelijke mate van veiligheid en voorts van de levenskansen geboden aan de reeds bestaande buitenlandse beleggingen. Bonsal bleek goed op de hoogte van de gevaren die Indonesie terzake bedreigden, zoals reeds tot uiting zijn gekomen in de sterke achteruitgang van de suikercultuur en de huidige bedreiging van de thee- en tabakscultures.

Ondanks deze en andere economische gevaren had Bonsal vertrouwen in de toekomst van Indonesie wegens de ijver en soliditeit van het volk en de kwaliteit van zijn leiders. Speciaal President Soukarno en Ir. Hatta hadden op hem de indruk gemaakt van grote staatslieden. Hoopvol achtte hij ook de grote leergierigheid van de jeugd die hij gedemonstreerd had gezien in de enorme toeloop tot de universiteit te Djokja.

Het communisme noemde mijn zegsman geen groot gevaar in Indonesie. Weliswaar werd de Sobsi door communisten beheerst, doch Soukarno had hem gezegd dit zeer wel in te zien, en voorts zou er thans onder de vakverenigingen een beweging gaande zijn om zich van de Sobsi af te wenden.

nder-
officiëren

In Indo-China bleek zegsman zeer onder de indruk te zijn gekomen van de schaal van oorlogvoering aldaar en van de Franse militaire prestaties. Ook de grootse militaire opleiding van de Vietnamese troepen onder leiding van 5000 Franse officieren en achtte hij zeer hoopvol. Niettemin kon men voorshands niet hopen op een definitieve nederlaag van VietMinh. Zijn indruk was, dat het communistische streven ook hier, evenals in Korea, momenteel niet gericht is op het behalen van een volledige communistische overwinning, doch op het gaande houden en in evenwicht houden van de strijd.

In Birma had hij een zeer gunstige indruk gekregen van het jeugdige enthousiasme en de ernst van de huidige regering, die hoopte in het a.s. droge seizoen de verschillende rebellen-groepen definitieve nederlagen te kunnen toebrengen.

In de Philippijnen was het Huk-gevaar thans definitief overwonnen en economische situatie aanzienlijk verbeterd. De interne belastingheffing bleek echter nog steeds een zwak punt.

Aan de besprekingen van Allison te Manila had Bonsal niet deelgenomen. Zodra laatstgenoemde teruggekeerd is, zal ik trachten van hem eveneens indrukken van zijn rondreis gewaar te worden.

Tijdgebrek belette helaas het gesprek voort te zetten.

Uit het bovenstaande, dat op zichzelf geen nieuwe gezichtspunten bevat, blijkt naar mijn mening opnieuw hoezeer de Indonesiers er telkens weer in slagen door hun innemende ontvangst en goede public relations een zekere indruk te maken op oprechte maar ondeskundige Amerikaanse overheidsfunctionarissen. Het blijft derhalve naar mijn mening zaak voor ons zo nauw mogelijk contact met deze Amerikanen te houden, teneinde van hun meningsontwikkeling op de hoogte te blijven en waar nodig te trachten een andere zienswijze ingang te doen vinden.

De Ambassadeur,
voor deze,

w.g. J.L. de Geus